

γέρικο, διβεντέ = γίνεται, καταντάει· ἐξ ἀγερμοῦ) Ἀπουλ. Κοριλ.)

Τὰ τ-τὴν ἀτσουμάα τὸ ἁμάλι της,
γλείφω τσ' ἀνεγλείφω τὸ παιάτσι μου,
τὸ τριφταρμισμένο, τὸ ξεφταρμισμένο
(σὰν τὴν ἀγελάδα τὸ δαμάλι της, γλείφω καὶ ξαναγλείφω
τὸ παιδάκι μου, τὸ ματιασμένο τρεῖς φορές, τὸ ξεματιασμέ-
νο· ἐξ ἐπὶ φδ.) Κάρπ.

Ἦμουν παίδκιος τζ' ἀντιπαίδκιος | τζ' ἐγλεπα βουθήκια
τξαὶ δαμάλια
τξαὶ τ' ἄι-Γιωρκου βουδάλια
(ἐγλεπα = ἐπιτηροῦσα, βουδάλια = βουβάλια· ἐξ ἐπὶ φδ.)
Κύπρ. || Ποίημ.

— Ἐνα μαχαιοβογάλη
τοῦ Φλώρου τ' ἀγριόπαιδο, τὸ βραχοκαταλήτη,
πὺ μ' ἔνα γρόθο ἐσκότωσε τριέτικο δαμάλι
αὐτὸν τὸν Λάμπρο θέλεις;
Α. Βαλαωρ., Ἔργα 3, 369, Συνών. ἀγελάδακι, βιδέ-
λο, διὰ τὸ ὅπ. βλ. βιδέλλο 1, μοσχαράκι, μο-
σχάρι, ταυρί. β) Συνεκδ., σφαγὴ μόσχου Κύπρ.:

Ἄν ἴχως τσ' ἐδυνάστην τον, ἔν κάλλιον παλληκάριν,
κάλλιον τον παίζει τὸ σπαθίν, κάλλιον τον τὸ κοντάριν,
τὸ γαῖμαν τοῦ Σαρατσηνοῦ ἐτὶ δὴ λησεν δαμάλιν

(ὡς σφαζόμενον δαμάλι). γ) Τὸ κρέας νεαροῦ μόσχου Λεξ.
Δημητρ.: Συνών. βιδέλο, διὰ τὸ ὅπ. βλ. βιδέλλο 2.
2) Ἄρρην μόσχος Ἀλόν. Ἦπ. (Κουκούλ.) Ἡράκλ. Θεσσ.
(Δομοκ.) Θράκ. (Τσακίλ.) Καλαβρ. (Γαλλικ.) Μακεδ.
(Βόιον Βροντ. Δεσκάτ. Καστορ. Πόρ.) Πελοπ. (Γέρμ.)
Σκόπ. Στερελλ. (Ἀχυρ. Λεπεν.) Τῆν. (Πύργ.) κ.ά.:
Μ'νουχίζον τοῦ δαμάλ' Πύργ. Τοῦ δαμάλ' δὲν εἶν' μ'νούχ'
(= εὐνουχισμένο) Βροντ. Τὸ δαμάλι τ' ἀν-νουχίζομε (=
τὸ εὐνουχίζομε) Γαλλικ. β) Μόσχος εὐνουχισθεὶς ἤδη
Μακεδ. (Ρυάκ.) Τσακων. 3) Δάμαλις Θεσσ. (Βαμβακ.)
Θράκ. Κρήτ. (Κίσ.) Κύπρ. (Ἐξω Μετόχ. κ.ά.) Λῆμν.
Μακεδ. (Ἀσσηρ. Δοξᾶτ. Καστορ. Κολινδρ. Πρέσπ.) Πε-
λοπ. (Βραχν.) Πόντ. (Νικόπ. κ.ά.) Σίφν. Χίος 4) Ἡ
δάμαλις μέχρι τοῦ τρίτου καὶ ἐνίοτε τετάρτου ἔτους τῆς ἡλι-
κίας τῆς Ἀθῆν. (παλαιότ.) Ἀλόν. Εὐβ. (Στρόπον.) Ἦπ.
(Ζαγόρ. Πλατανούσ.) Θεσσ. (Ἀργιθ.) Ἰκαρ. Καλαβρ. (Μπόβ.)
Κύπρ. Λῆμν. Μακεδ. (Δεσπότ. Καστορ. Καταφύγ. Κοζ.
Σιοάν.) Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Πάτρ. Πελοπ. (Βραχν. Μεσσην.)
Πόντ. (Νικόπ.) Σάμ. Σίφν. Στερελλ. (Φθιώτ. Φωκ.) Τῆν.
(Πύργ.) Χίος: Πῆραν δὴ δαμάλια τριότ'κα μὴ σιδιρέ-
μιον ζ' γὸ καὶ ἀλέτρ' (τριότ'κα = τριῶν ἐτῶν) Κοζ. || Ἀσμ.

Ἰκεῖ πὺ πάει κ' ἐξίφι τριού χρονού δαμάλι,
ἐσπιρνι καὶ ξέσπιρνι τρία πινάκια σ' τάρι

Δεσπότ. 5) Ὁ ἐπιβήτωρ βοῦς, ταῦρος Εὐβ. (Αὐλωνάρ.
Βρύσ. Κάρυστ. Πλατανιστ.) Ἦπ. (Δωδών. Κόκκιν. Πρά-
μαντ. Ραδοβύζ.) Θεσσ. (Ἀργιθ. Βαμβακ.) Μακεδ. (Βογατσ.
Βροντ. Γαλατ.) Πελοπ. (Ἀνδροῦς. Περιθώρ.) Στερελλ.
(Αἰτωλ. Ἀκαρναν. Βόνιτς. Φθιώτ.) — Λεξ. Περιδ. Βυζ.:
Τοῦ βακούφ'κον δαμάλ' εἶχι τοῦ δικαίσιμα νὰ βουσκῇ
σ' ὅλα τὰ στάρια· δουριὰν τραοῦσαν τίς 'γιάδεις σ' αὐτὸ
(τραοῦσαν = ὠδηγοῦσαν πρὸς συνουσίαν) Βαμβακ. Σέρν'
ἢ 'γιάδα μας, θέλ' τοῦ δαμάλ' τοῦ βαρβᾶτου Γαλατ.
Θὰ πάω τὴ 'γελάδα μου 'ς τὸ δαμάλι Κάρυστ. Πλατανιστ.
Δὲ βρίζουν κάνα δαμάλ' νὰ β'δῇσ' τ' 'γιάδα Δωδών. Νὰ
πᾶς τσ' Μισουργοῦ πῶχει οὐ Κώστα Παππᾶς ἕνα καλὸ
δαμάλ' νὰ σῖρ' τ' 'γελάδα μας (σῖρ' = βατῶση) Πρά-
μαντ. 6) Μεταφ. ἐπὶ ἀνθρώπων, ἀνόητος, βλάξ Θήρ.

Κρήτ. Νάξ. (Ἀπύρανθ. Δαμαρ.) Πελοπ. (Κίτ. Μάν.
Κόρινθ. Τριφυλ.) Σίφν. Στερελλ. (Ἀράχ.): κ.ά. Δὲν κα-
τάλαβες ἀκόμη, ρε δαμάλι, τί σοῦ λέει ὁ μπάριμπας σου;
Τριφυλ. Ἐχω ἕνα ψυχολογὸ πὺ εἶναι δαμάλι αὐτόθ. Σοι στὸ
δαμάλι εἶναι, δὲ γαταλαβαίνει τίποτα Κίτ. Μάν. Πᾶψε, δα-
μάλι! (= πᾶψε βλάκα!) Ἀράχ. Συνών. Πᾶψε, βόδι! Σω-
στὸ δαμάλι εἶναι αὐτόθ. Αὐτὸς εἶναι δαμάλι Κρήτ. Ὡ τὸ
δαμάλι! (Ὡ τὸν βλάκα!) Ἀπύρανθ. || Φρ. Δαμάλι τοῦ κρι-
νον Θήρ. Συνών. βόδι 1β, βουβάλι Β2. β) Εὐρωστος
νέος Στερελλ. (Ἀχυρ.): Ἐχ' καλὸ δαμάλ', Νίκου! (ὕψηλὸ
καὶ γερό παιδί!). 7) Δαμαλάκι 2, τὸ ὅπ. βλ., Χίος —
Λεξ. Βάιγ. Κορ., Ἀτ. 4, 218. Ἡ σημ. καὶ εἰς Σομ. Συνών.
βλ. εἰς λ. ἀρρωστὰ ῥίδα.

Ἡ λ. ὡς τοπων. ὑπὸ τὸν τύπ. Δαμάλι Ἀνδρ. (Κόρθ.)
καὶ ὑπὸ τοὺς τύπ. Γαμάλι Νίσυρ. Ὡ τὰ Δαμάλια Πάρ.
Ἀις-Γιάννης 'ς τὰ Δαμάλια Πάρ. Ἀι-Γιῶργης 'ς τὰ Δα-
μάλια Πάρ. (Λεξ.)

δαμαλιά ἢ, Λεξ. Βάιγ. Κορ., Ἀτ. 4, 91 Μπριγκ.

Ἐκ τοῦ οὗς. δαμάλι καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ι. Ἄ.
Ἡ λ. καὶ εἰς Σομ.

Τὸ δέρμα τοῦ μόσχου ἔνθ' ἄν.: Συνών. βοιδιά, διὰ
τὸ ὅπ. βλ. βοιδέα, δαμαλοπέτσι, μοσχαρά,
μοσχαρόδεσμα

δαμαλιακὸς ἐπίθ. Ἀνδρ. Ρόδ.

Ἐκ τοῦ οὗς. δαμάλι καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ια-
κός, διὰ τὴν ὅπ. βλ. Ἀνθ. Παπαδόπ., Γραμμ. βορ. ἰδιωμ.,
111 πβ. S. Psaltes, Grammat. Byzant. Chron., 294.

Ὁ προσερχόμενος ἐκ μόσχου, οἷον κρέας, δέρμα κ.ά. ἔνθ'
ἄν.: Ὅταν ἕνα βόδι πάη τεσσάρων χρονῶν, ἀλλάσσει τὰ
δόντια του καὶ αὐτὰ τὰ λέγουσιν δαμαλιακὰ Ρόδ. Συνών. βλ.
εἰς λ. δαμαλήσιος.

δαμαλίδα ἢ, Ἀθῆν. Ἀνδρ. (Κόρθ. κ.ά.) Θήρ. Θράκ.
(Σαρκεκλ.) Ἴος Κέως Κύθν. Λέσβ. Μακεδ. (Ἀσσηρ. Βερ-
τίσκ. Δαμασκην. Δρυμ. Φυτ. Χαλάστρ. Χαλκιδ.) Μῆλ. Μύκ.
Νάξ. (Ἀπύρανθ.) Πάρ. Ρόδ. Σέριφ. Σίφν. Σῦρ Τῆν. (Πύργ.)
— Λεξ. Ποππλ. Δημητρ. δαμαλίδα Ἀπουλ. (Καστριν.
Κοριλ. Μαρτ. Στερνατ.) δαμαλίτα Ἀπουλ. (Καλημ. Στερ-
νατ.) ταμαλίδα Ἀπουλ. (Κοριλ.) ταμαλίτα Ἀπουλ. (Τσουλ-
λῖν.)

Τὸ Βυζαντ. δαμαλίδα. Διὰ τὴν τροπὴν τοῦ δ εἰς τ
βλ. G. Rohlfs, Grammatica storica dei dialetti italogreci,
παρ. 38, 74.

Νεαρὰ ἀγέλας, μέχρι τοῦ τρίτου ἔτους τῆς ἡλικίας τῆς,
μὴ γεννήσασα καὶ μῆτε τεθεῖσα ὑπὸ ζυγὸν εἰσέτι ἔνθ' ἄν.: Τὴ
δαμαλίδα πὺ πούλησέτε τῆνε, ἐδώκατέ τῆνε ἰὰ μαχαίρι ἢ
'ἰὰ ζωάρι; (τὴν ἐδώσατε διὰ νὰ τὴν σφάζουν ἢ διὰ νὰ τὴν
χρησιμοποιήσουν εἰς ἀγροτικὰς ἐργασίας;) Νάξ. (Ἀπύρανθ.)
'Κεῖν' ἢ δαμαλίδα εἶνι στραβεᾶ (κουτσαίνει) Μακεδ. (Χα-
λάστρ.) Ἡ δαμαλίδα ἠθύμιζε· ἠθελε νὰ τὴν σαλτάρουνε κ'
ἠλώλαινε τὰ ζώδανά, ἀλλὰ ἐν ἡπιανε (ἡ ἀγελάδα εὐρίσκετο
εἰς σεξουαλικὸν ὄργανισμόν· ἠθελε νὰ ὀχευθῇ καὶ τρέλλαινε
τὰ ἀρσενικά, ἀλλὰ δὲν συνελάμβανε) Ἴος. Δαμαλίδα στρίπ-
πα (νεαρὰ ἀγέλας πὺ δὲν ὠχεύθη εἰσέτι) Ἀπουλ. (Στερ-
νατ.) Ἐ ἀλεᾶτα ἐκάν-νει τὸ δαμάλι ἢ δαμαλίδα (ἡ ἀγε-
λάδα γεννᾷ τὸ δαμάλι καὶ τὴν δαμαλίδα) Ἀπουλ. (Καστριν.)
Ἄ δαμαδζον, τ-τέ δαμαλί-δε καὶ τὰ δαμάγ-για, 'ζεῖα πὺ
λαδρέουνε (= ἡμερώνουν τίς δαμαλίδες καὶ τὰ δαμάλια ἐ-
κεῖνα πὺ ὀργώνουν) Ἀπουλ. (Μαρτ.) Ὁ βασιλιάς ὁ Ἀλέ-

ξαντρος, ὁ Ἀλεξαντροπολίτης, ἐβουλήθηκε νὰ πάγη 'ς τὰ Γεροσόλυμα νὰ προσκυνήσῃ καὶ ἐπίασε τρεῖς τράγους, τρεῖς κριάρους καὶ πέντε δαμαλίδες (ἐξ ἐπὶδ.) Ρόδ. Ἡ ἐπὶδ. εἰς παραλλαγή. κ.ά. || Ἄσμ.

Δώδικοι χρόνια ἔκαμα στεῖρα καὶ δαμαλίδα,
πάνον 'ς τὰ δικατέσσιρα βῆκα μὴ τοῦ μουςχάρου
Μακεδ. (Δαμασκην. κ.ά.) Συνών. δαμαλέλα, δαμα-
λί 3, δαμαλίνα, μουςχάρα.

δαμαλίδι τό, Ἄνδρ. Σέριφ. Τῆν. (Πύργ.) κ.ά. δαμα-
λίδιν Πόντ. (Νικόπ.) δαμαλίδ' Μακεδ. (Ἄγιος Νικόλ. Χαλ-
κιδ. κ.ά.): νεμαλίδι Καππ. (Φάρασ.) νημαλίδι Καππ. (Φά-
ρασ.) ἀναμαλίδι Καππ. (Συνασσ.) ἀναμαλίδ' Καππ. (Ἀνακ.)
ἀναμαλίο' Καππ. (Ἀραβάν. Γούρτον.) ἀλαμαλίδ' Καππ.
(Φλογ.) ἀλαμαλί Καππ. (Ἀραβάν. Γούρτον. Δίλ. Μισθ.
Σίλατ. Φάρασ. Φλογ.) ἀλιμαλίδι Πόντ. (Ἀμισ.) δαμαλιν
Κύπρ. δαμαλί Εὐβ. (Κάρυστ.) Σῦρ. γαμαλιν Κύπρ.

Ἐκ τοῦ οὐς. δαμάλι καὶ τῆς ὑποκορ. καταλ. -ίδι.
Δαμαλίδα 1, ἐνθ' ἄν.: Τὸ βόρ', ὃν ἐν μικρό, λέν το
ταυρί χτισνογιού, τὸ μικρό λέν το ἀλαμαλί (τὸ βόδι, ὅταν
εἶναι μικρό, τὸ λέγουν ταυρί τοῦ χτήνους, τῆς ἀγελάδος, τὸ
λέγουν δαμαλίδι) Καππ. (Ἀραβάν. Γούρτον.) Ὑστερα (ἀπὸ
τοὺς ἑξι μῆνες) τὸ ἀρσενικὸ λείθκαμ' το ταυρί, καὶ τὸ θελυκὸ
λείθκαμ' το ἀλαμαλί Καππ. (Φλογ.) Τὸ θελυκὸ μουςκάρ' λεί-
θκαμ' το ἀλαμαλίδ' Καππ. (Φλογ.) Ὁρτωσέν το τὸ ἀλαμαλί
(τὴν ἐγονιμοποίησε τὴν δαμαλίδα) Καππ. (Μισθ.) || Ἄσμ.

Ἰγὼ τὴν ἀρραβώνιασα μ' ἕναν Βούργαρον τζελέπη,
πῶχ' τὰ χίλια πρόβατα, τὰ τρακόσια δαμαλίδια
(τζελέπη = εὐγενῆ, ἄρχοντα) Μακεδ.

δαμαλίζω (I) Κρήτ. (Κατσιδ. Σέλιν.) Μύκ. δαμαλίζον
Στερελλ. (Ἀχυρ. κ.ά.) γαμαλίζ-ζω Ρόδ.
Ἐκ τοῦ οὐς. δαμάλι.

1) Ἐθίζω νεαρὸν μόσχον εἰς τὸν ζυγὸν συζευγνύων αὐτὸν
μετ' ἄλλου ἡσκημένου Κρήτ. (Κατσιδ. Σέλιν.) Μύκ. Ρόδ.: Δέ
βοροῦνε νὰ δαμαλίσουν τὸ βούι 'ς τ' ἀλέτρι Κατσιδ. Γαμαλίζ-
ζω τὴ τσουμά (=ἀτσουνμάδα, νεαρὴν ἀγελάδα) Ρόδ. Συνών.
δαμάζω A2, καματεύω, μερώνω, στρώ-
νω. 2) Μεταφ., ἀσκῶ τινὰ ἢ ἐπιδίδομαι ὁ ἴδιος περὶ τὰ ἔρω-
τικά Ρόδ. Στερελλ. (Ἀχυρ.): Γαμαλίζ-ζει τὰ κοπελάκια (ἐνν.
ἢ πορνευομένη γυνή) Ρόδ. Τώρα κουντὰ δαμαλίζ' τοῦ πιδί
σ', Ν'κόλα! (τώρα τελευταίως τρέχει πίσω ἀπὸ τίς γυναι-
κες) Ἀχυρ. Νὰ δαμαλίσουν καὶ γὼ τώρα 'ς τὰ γιράματα,
οὐρὴ γ'ναῖκα; αὐτόθ. Λαμάλ'σανι οὐλ' 'ς αὐτὸ τοῦ σπίτ'
αὐτόθ.

δαμαλίζω (II) λόγ. σύνθηθ. δαμαλίζον Μακεδ. (Βλάχστ.)
Ἐκ τοῦ λογ. οὐς. δαμαλίζ.

Ἐμβολιάζω διὰ δαμαλείου ὕλης κατὰ τῆς εὐλογίας ἐνθ'
ἄν. Συνών. βατσίναρίζω, βατσίναρω 1, βα-
τσίναρίζω (II) 1, βατσίναρων, ἐμβολιάζω.

δαμαλίνα ἡ, Θάσ. δαμαλίνα Ἀπουλ. (Στερνατ.)
Τὸ Βυζαντ. οὐς. δαμαλίνα.

Δαμαλίδα 1, τὸ ὅπ. βλ., ἐνθ' ἄν.: Ἄσμ.

Δώδικοι χρόνια ἔκαμα στεῖρα καὶ δαμαλίνα
καὶ ἀπάν' 'ς τὰ δικατέσσιρα πῆρα μυριὸ μουςκάρι,
(μυριὸ = ἡμερον) Θάσ. Ἡ σημ. καὶ Βυζαντ. Βλ. Διγεν.
Ἀκρίτ. στ. 506 (ἐκδ. Trapp., σ. 134) «Καὶ μέσον ὁδοῦ

ἐδιάβαιναν ἀδιάβατον καλάμιον | λεοντάριν εἶδαν δυνατὸν
τρώγοντα δαμαλῖναν».

δαμαλινὸς ἐπίθ. Κεφαλλ.

Ἐκ τοῦ οὐς. δαμάλι καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ινός.

Δαμαλήσιος, τὸ ὅπ. βλ.: Παροιμ. Ἡ δαμαλινὴ
βουγιὰ φρύγεται μὲ τὸ φεγάρι (ὅτι οἱ ἀσήμενοι λόγοι ἢ
πράξεις εὐκόλως λησμονοῦνται). Ἡ παροιμ. εἰς παραλλαγή.
κ.ά.

δαμάλιση ἡ, Κρήτ. (Ἀποκόρ.)

Ἐκ τοῦ δαμαλίζω (I).

Δαμάλισμα, τὸ ὅπ. βλ.

δαμάλισμα τό, ἐνιχ. γαμάλισμα Ρόδ.

Ἐκ τοῦ ρ. δαμαλίζω (I).

Ἡ ἐνέργεια καὶ τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ δαμαλίζω (I) 1,
τὸ ὅπ. βλ., ἐνθ' ἄν.: Ὅταν πρωτοβάλουν ἕνα βόδι 'ς τὸ ζυγόν,
τὸ λέγουν γαμάλισμα Ρόδ.

δαμαλισμὸς ὁ, λόγ. κοιν.

Ἐκ τοῦ δαμαλίζω (II).

Ἐμβολιασμὸς διὰ δαμαλείου ὕλης κατὰ τῆς εὐλογίας λόγ.
κοιν. Συνών. βατσίνα 2, βατσίνασμα, μπόλι,
μπόλιασμα.

δαμαλιστικός ἐπίθ. ἀμάρτ. γαμαλιστικός Ρόδ.

Ἐκ τοῦ οὐς. δαμάλι καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -ιστικός
κός.

Δαμαλήσιος, τὸ ὅπ. βλ.

δαμαλίτσα ἡ, Βιθυν. (Κουβούκλ.) Ἡπ. (Κουκούλ.)
Μακεδ. (Ἀναρράχ.) Πελοπν. (Βερεστ.)

Ἐκ τοῦ οὐς. δαμάλα καὶ τῆς ὑποκορ. καταλ. -ίτσα.

Δαμαλάκι 1, τὸ ὅπ. βλ. ἐνθ' ἄν.: Αὐτὸ τοῦ μ'σκάρ'
θὰ γέβ' δαμαλίτσα σπονδαία Ἡπ. (Κουκούλ.)

δαμαλόγλωσσος ἐπίθ. Κύπρ.

Ἐκ τῶν οὐς. δαμάλι καὶ γλῶσσα.

Ὁ δυσκόλως ὁμιλῶν Συνών. βραδύγλωσσος 2,
μισόγλωσσος, τραυλός, ψευδός.

δαμαλοζεύγαρο τό, ἀμάρτ. δαμαλονζεύγαρον Θράκ.
(Κασταν.)

Ἐκ τῶν οὐς. δαμάλι καὶ ζευγάρι.

Ζευγὸς δαμαλίων: Ἄσμ.

Ἀντὶς ἀρνιὰ σφάζουν παιδιὰ καὶ ἀντὶς μαργιές τίς μάννες
καὶ ἀντὶ δαμαλονζεύγαρο σφάζουν τίς λεβεντάδες
(μαργιές = οἱ προβατίνες, οἱ ὁποῖες λόγῳ γήρατος ἐπαύσαν
νὰ γεννοῦν).

δαμαλοθέμι τό, Νάξ. (Ἀπύρανθ.)

Ἐκ τοῦ οὐς. δαμάλι καὶ τῆς παραγωγ. καταλ. -θέμι.

Πλήθος δαμαλίων: Εἶδα δαμαλοθέμι 'ναι, πού 'ν' ἐφέτι
μέσ' 'ς τὸ χωριό; διακόσια κεφάλια δαμάλια 'ναι.

δαμαλοκράτης ὁ, Δ. Λουκοπ., Γεωργ., 88 δαμαλον-
κράτ'ς Στερελλ. (Ξηρόμ.)

Ἐκ τοῦ οὐς. δαμάλι καὶ κράτης (κράτω. Πβ.
βοιδοκράτης).

